

The Office Of The Principal and Vice - Chancellor

PROF MANDLA MAKHANYA, REKTOR EN VISEKANSELIER
UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA
DIE SOOISPIT-SEREMONIE VAN DIE UNIVERSITEIT VAN SUID-AFRIKA
(UNISA) EN DIE RAY NKONYENI PLAASLIKE MUNISIPALITEIT
UVONGO-STADSAAL, CRESCENTSTRAAT 666, UVONGO, KWAZULU-
NATAL
2 MEI 2019

Programdirekteur, dit is vir my 'n onmiskenbare eer en voorreg om vandag by hierdie belangrike funksie op te tree. Vyf maande gelede, op 5 Desember 2018 om presies te wees, het ons by die hoofkampus van die Universiteit van Tshwane ontmoet waar ons 'n memorandum van verstandhouding vir die skenk van grond hier in Uvongo deur die Ray Nkonyeni Plaaslike Munisipaliteit onderteken het.

Laat my toe, Programdirekteur, om 'n paar van die aspekte wat ek in Desember uitgelig het, weer te herhaal.

Ek het eerstens genoem dat die Universiteit sowel as die Munisipaliteit deur middel van hierdie samewerking geskiedenis maak. Ek wil graag hierdie punt herhaal en die Uitvoerende Burgemeester en haar span, die Raad en die Administrasie van die Munisipaliteit bedank wat hierdie skenking moontlik gemaak het.

Die tweede punt wat ek gemaak het, was dat hierdie samewerking die potensiaal het om Port Shepstone in 'n soort "universiteitsdorp" te omskep. Ek het egter daardie stelling gekwalifiseer deur daarop te wys dat ons, omdat ons 'n oopafstands- en elektroniese leerinstelling (ODEL) is, ons nie 'n dorp soos Cambridge, Oxford of Grahamstad (Makhanda) moet voorstel nie. Daar is egter groot potensiaal vir Unisa om 'n bydrae tot die dinamiek van hierdie dorp, en dus ook die Munisipaliteit, te maak.

Laastens het ek aangevoer dat daar enorme potensiaal vir die Universiteit en die Munisipaliteit bestaan om op 'n verskeidenheid gebiede wat tot beide se voordeel kan strek, saam te werk.

Ek sal later weer na hierdie drie punt terugkeer.

Ons neem vandag die projek 'n stappie verder. Maar hoe gaan hierdie projek die mense van Ray Nkonyeni bevoordeel? En hoe gaan dit Unisa bevoordeel?

Die stand van die Munisipaliteit: 'n buitelandersiening

Vir ons om die potensiaal te waardeer wat hierdie samewerking kan inhou, wil ek graag na van die beskikbare feite oor die stand van die Munisipaliteit kyk en hoe die oprig van 'n universiteitskampus in die gebied ontwikkeling kan kataliseer.

Volgens die 2011-sensus wat deur Statistiek Suid-Afrika beskikbaar gestel is, het die eertydse eZinqoleni Munisipaliteit voor Augustus 2016¹ 'n bevolking van 52 540 mense gehad met 'n groeikoers van 0,42% oor 'n tydperk van tien jaar.² Hierdie syfers behoort steeds min of meer dieselfde te wees.

¹ Die vorige plaaslike munisipaliteite van eZinqoleni en Hibiscuskus het na die plaaslike regeringsverkiesing in Augustus 2016 saamgesmelt om die Ray Nkonyeni Plaaslike Munisipaliteit te vorm.

² Inligting oor die eertydse eZinqoleni Munisipaliteit voor die Augustus 2016-samesmelting met Hibiscuskus Munisipaliteit om die Ray Nkonyeni Plaaslike Munisipaliteit te vorm. Sien http://www.statssa.gov.za/?page_id=993&id=eZinqoleni-municipality (Toegang verkry op 29 April 2019).

Maar aan die ander kant het die eertydse Hibiscus Munisipaliteit 'n bevolking van 256 135 mense met 'n groeikoers van 1,62% oor 'n tydperk van tien jaar gehad.³

Die gekombineerde bevolking van die Ray Nkonyeni Munisipaliteit behoort dus op 308 675 te staan. Dit is moontlik dat die Munisipaliteit die syfers bygewerk het, juis vanweë hulle interaksie met StatsSA en omdat hulle toegang tot die nuutste data het. Laat my toe om die inligting wat ek tot my beskikking het te gebruik om te illustreer wat ek as die potensiaal van hierdie samewerking sien.

Bykomende inligting van StatsSA⁴ wat op die Universiteit van toepassing is en wat ons dink die grondslag van hierdie samewerking moet wees, sluit die volgende in:

- dat die werkloosheidskoers in die eertydse eZinqoleni vir die 10 061 wat ekonomies aktief behoort te wees, op 41,6% staan

³ Inligting oor die Hibiscuskus Munisipaliteit voor die Augustus 2016-samesmelting met eZinqoleni Munisipaliteit om die Ray Nkonyeni Munisipaliteit te vorm. Sien http://www.statssa.gov.za/?page_id=993&id=hibiscus-coast-municipality (Toegang verkry op 29 April 2019).

⁴ Van die bogenoemde skakels.

- dat 51,9% van die 5 672 jongmense (tussen die ouderdomme van 15 en 34) wat in die eertydse eZinqoleni indiens geneem kan word, steeds nie werk het nie
- dat 21,1% inwoners in die eertydse eZinqoleni nie toegang tot elektrisiteit het nie
- dat 79,1% nie toegang tot die internet het nie, terwyl slegs 12,8% deur middel van hulle selfone toegang tot die internet het

Die relevantste aspek vir ons as 'n universiteit is dat slegs 4,2% van die inwoners wat 20 jaar en ouer is, 'n hoër onderwyskwalifikasie het.

Dié inligting oor die eertydse Hibiscuskus skets derhalwe nie 'n besondere mooi prentjie.

Die volgende inligting is in 2011 aangeteken:

- dat die werkloosheidskoers vir die 89 197 inwoners wat indiensneembaar is, op 28% staan
- dat 37,3% van die 47 407 jong mense wat indiensneembaar is, nie werk het nie
- dat 14,4% geen elektrisiteit het nie
- dat 64,2% nie toegang tot die internet het nie, terwyl 17,4% deur middel van hulle selfone toegang tot die internet kry

Die statistiek wat vir ons die belangrikste is, is dat slegs 11,2% van die mense van 20 jaar en ouer oor die een of ander hoër onderwyskwalifikasie beskik.

Wat sê hierdie statistiek vir ons en hoe kan ons ingryp om veranderinge in die lewens van ons mense te weeg te bring?

Die lae vlakke van mense met 'n hoër onderwyskwalifikasie is kommerwekkend. Wat net so kommerwekkend is en verband hou met suksesvolle onderwys, is dat daar steeds baie mense sonder elektrisiteit en internetverbindings is.

Wat kan derhalwe gedoen word en hoe kan hierdie projek help om oplossings vir hierdie kommerwekkende statistiek te bring?

'n Paar moontlikhede as UNISA 'n sentrum in Ray Nkonyeni oprig

Die eerste ingryping wat ek deur middel van die projek aan die hand doen, is dat deur 'n sentrum in hierdie gebied op te rig, die Universiteit van Suid-Afrika geleenthede vir hoër onderrig na die mense van hierdie Munisipaliteit sal bring.

Op hierdie manier sal ons die edel doel verwesentlik waaroor ons voorgangers gedroom het en wat hulle gehoop het om aan toekomstige generasie na te laat, naamlik dat die “deure van leer vir almal oop sal wees!”

Dit is ons voorneme om te verseker dat die huidige 4,2% mense in die eertydse eZinqoleni Munisipaliteit en die 11,2% mense in die Hibiscuskus Munisipaliteit wat ouer as 20 jaar is en die een of ander vorm van hoër onderwys ontvang het, sal toeneem.

Wat is dan die werklike planne vir die sentrum wat ons gaan oprig?

Na voltooiing sal die Streeksentrum die fasiliteit in Bizana aan die Wildekus vervang en sal dit ongeveer 2 300 voltydse studente en in totaal 5 000 studente kan akkommodeer (die laasgenoemde getal sluit studente in wat nie “voltydse studentefasiliteite” nodig het nie).

Die fasiliteit sal bestaan uit

- 'n registrasie-area
- 'n voorligtingsruimte
- rekenaarlaboratoriums

- klaskamers en studieruimtes
- videokonferensiefasiliteite
- 'n Aanbevelings- en Hulpbronsentrum vir Studente met Gestremdhede; en
- 'n saal

Ons is van plan om die sentrum so te ontwerp dat dit toekomstige uitbreiding kan hanteer. Die ontleding van verskeie ontwikkelingsopsies het reeds 'n aanvang geneem. Daar word verwag dat die proses binne die kortste tydsraamwerk moontlik afgehandel sal word.

Wat die diensarea betref, sal die sentrum voorsiening maak vir studente van die groter KZN-Suidkusgebied en dorpe soos Kokstad, Harding, uMzimkhulu, Margate, Port Shepstone, Ixopo en Hibberdene bedien.

Met behulp van die rekenaarlaboratoriums en Wi-Fi, wat standaard in alle Unisa-geboue is, wil ons met die sentrum die studente in staat stel om toegang tot internetverbinding te hê.

In 'n tydvak waar die wêreld “vorentoe marsjeer” om die Vierde Industriële Revolusie te verwelkom, is dit belangrik dat ons mense, veral jongmense van werkersklasgemeenskappe, nie agtergelaat word

wanneer hulle eweknieë van bevoorregte agtergronde opgang maak in die lewe nie.

As 'n universiteit het ons gesien hoeveel jongmense van werkersklasagtergronde ná blootstelling aan vinnige internetverbindings ontwikkel het. Dit berei hulle voor op die beter lewens waarvoor hulle ouers hard gewerk het en gehoop het hulle beskore sal wees.

Programdirekteur, u sal opmerk dat ek klem plaas op jongmense as die belangrikste voordeeltrekkers van die dienste wat ons gaan lewer as die nuwe sentrum eers voltooi en in werking is.

Die eenvoudige rede daarvoor is dat die profiel van die gemiddelde voorgraadse Unisa-student verander het van die dae toe baie van diegene in hierdie vertrek studente was. Die gemiddelde voorgraadse Unisa-student is nou in hulle middeltwintigerjare en het nie werk nie – hulle beskou hulleself dus as 'n “voltydse” student.

Dit bring my by die derde voordeel wat die nuwe sentrum vir hierdie gemiddelde student sal inhou. Omdat ons studente se gemiddelde ouderdom jonger geword het, het ons te staan gekom voor die eise van hierdie studente wat onderrigondersteuning nodig het. Dit was dan ook

die rede waarom die Universiteit sy benadering verander het en begin het om tutoriale, persoonlike sowel as elektroniese tutoriale, aan te bied.

Die nuwe sentrum kan dus help om tutoriale dienste na die studente te bring, wat vir alle praktiese doeleindes min verskil van die dienste wat kontakuniversiteite aan hul studente verskaf.

Potensiële samewerking tussen Unisa en die Munisipaliteit

Ek wil nou kyk na wat ek dink die potensiële samewerking tussen Unisa en die Munisipaliteit kan wees – samewerking wat bo en behalwe hierdie spesifieke projek kan bestaan maar wat in der waarheid daardeur gekataliseer is.

U sal onthou, Uitvoerende Burgemeester, dat ek na moontlike samewerking met die Universiteit se Buro vir Marknavorsing en sy kundigheid ten opsigte van markvooruitskatting, die bou van kapasiteit en die deel van kennis, verwys het.

Dit is my mening dat die Buro deur middel van die Streeksentrum – nadat dit en selfs voor dit gevestig is – in gesprek sal tree met die Munisipaliteit oor areas van samewerking, navorsing, beleid en markadvies.

Ek sê dit teen die agtergrond van die versoeke wat aan ons Oos-Londen-hub gerig is. Van die munisipaliteite in die Oos-Kaap het hulle kommer uitspreek oor die koste verbonde daaraan om hulle personeel vir opleiding na Gauteng te stuur.

Dit sê vir ons dat ons dienste beskikbaar moet stel om die opleiding van staatsamptenare in en om die gebiede waar ons reeds 'n fisiese teenwoordigheid, te ondersteun.

Bykomend tot die Buro vir Marknavorsing se dienste kan en behoort van ons Kolleges in 'n posisie te wees om van die dienste wat u nodig mag hê, te verskaf. Ons het bevoorbeeld in Februarie vanjaar 'n program in samewerking met die Departement van Militêre Veterane van stapel gestuur. Dit behels dat 320 militêre veterane vier programme wat deur ons Skool van Sakeleierskap (SBL) aangebied word, studeer:

- die Bestuursontwikkelingsprogram in Veiligheid en Sekuriteit
- die Uitvoerende Ontwikkelingsprogram in Veiligheid en Sekuriteit
- die Nagraadse Diploma
- die Magister in Sakeleierskap

Hierdie programme word by die SBL-kampus in Midrand, die Durban-kampus, die Oos-Londen-streekshub en die Kaapstad-kampus aangebied. Ons beoog om hierdie programme na ander sentrums uit te brei.

Die SBL bied heelwat programme aan wat die Munisipaliteit vir sy bestuurders kan oorweeg.

Vir ons is die oorweging nie hoeveel mense uiteindelik vir ons programme sal registreer nie, want wat vir ons belangrik is, is die bydrae wat ons tot 'n organisasie kan maak. As een of twee mense vir een van ons programme inskryf en hulle opleiding help hulle om doeltreffende bestuurspraktyke toe te pas en innoverings daar te stel, sal dit vir ons 'n prestasie wees.

Ons sal dan eers kan sien hoe ons mense op grondvlak by hierdie bevoegdhede en innoverings baatvind. En dit is wat 'n universiteit uiteindelik moet doen: sy programme behoort te lei tot die "ontwikkeling van die mense".

Daar is baie gebiede waarop ons nog kan saamwerk en wat ons ook kan ontgin. Terwyl ek my voorbereiding vir hierdie toespraak gedoen het, het

ek gelees – afkomstig van StatsSA-data – dat die eertydse eZinqoleni uit 65% landbou- en bewaringsgrond bestaan. Ek het ook opgemerk dat die Provinsiale Departement van Landbou en Landelike Ontwikkeling in 2016 die Perdeskoen-besproeiingskema en die Woyisane/Riverside-trosprojekte bekend gestel het, wat groentetuine en teeboomplantasies insluit.⁵

Hierdie twee projekte, en sekerlik baie ander daar buite wat deur die nasionale, provinsiale en plaaslike sfere van die regering van stapel gestuur is, het die potensiaal om die ekonomie van die Munisipaliteit te bevorder.

Ons eie Kollege van Landbou en Omgewingsbestuur, deur middel van die Sentrum van Landbou en Omgewingswetenskappe, kan waarskynlik 'n beskeie bydrae lewer deur idees te deel oor hoe die latente potensiaal van hierdie area ontwikkel kan word.

⁵ Vir basiese inligting oor hierdie inisiatiewe sien

https://www.kzndard.gov.za/images/Documents/DARD_Projects/Wosiyane-and-Horseshoe-project-profiles.pdf en <https://www.kzndard.gov.za/images/Documents/Events/2016/Launch-of-Ezinqoleni-Projects.pdf> (Toegang verkry oor beide inligtingstukke op 29 April 2019)

Wanneer ons as 'n universiteit ons moue oprol, kan ons kundigheid onderrig en ontwikkel. Belangriker selfs is dat as ons dit doen, ons werklik in diens van die mensdom staan.

Uitvoerende Burgemeester, ek wil graag afsluit deur te sê dat die grond wat u ruimhartig aan ons geskenk het en waarop ons beplan om die nuwe sentrum op te rig, vir ons by Unisa nie bloot oor beton en glas gaan nie. En hierdie soort ontwikkelinge is ook nie tot voordeel van die eng belange van die Universiteit nie.

'n Universiteit se bestaanreg hang op die lang termyn af van die vooruitgang van die samelewing. Ons sien hierdie projek derhalwe as 'n katalisator van 'n groter visie. In hierdie geval kan ons sien dat hierdie visie volbring kan word deur ons potensiële samewerking met u Munisipaliteit.

Ek vertrou dus dat ons die kommunikasielyne tussen ons kan oophou en dat ons goed sal nadink oor wat ons alles saam kan doen.

Ek hoop ook dat die volgende funksie wat ons hou die openingsfunksie van die sentrum sal wees. In daardie stadium sal ons konkrete

koöperatiewe programme kan aankondig of inderdaad verslag kan doen oor hoe ver hulle van implementering af is.

Ek wil weer eens die Uitvoerende Burgemeester, die Munisipale Raad, die Munisipale Bestuurder en sy Administrasie en almal wat hierdie projek moontlik gemaak het, bedank.

Namens die universiteitsraad, bestuur, personeel en studente wil ek u alles van die beste toewens.

Ek bedank u!